

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน โทรศัพท์ ๐๕๔ ๗๑๘๗๑๔

ที่ นน ๑๐๓๒.๑/ ๑๒๐

วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง รายงานผลการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานเกี่ยวกับการเสริมสร้างและพัฒนาทางด้านจริยธรรมและการมีวินัยรวมทั้งการป้องกันมิให้กระทำผิดวินัย

เรียน สาธารณสุขอำเภอนาหมื่น

ตามที่ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอนาหมื่น ได้จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานเกี่ยวกับการเสริมสร้างและพัฒนาทางด้านจริยธรรมและการมีวินัยรวมทั้งการป้องกันมิให้กระทำผิดวินัยแก่เจ้าหน้าที่ในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขอำเภอนาหมื่น เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๕ ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ น. ถึงเวลา ๑๖.๓๐ น. ณ ห้องประชุมสำนักงานสาธารณสุขอำเภอนาหมื่น จำนวน ๒๓ คน เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้ได้บังคับบัญชาผู้มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ให้กระทำโดยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจ ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง ให้ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับกฎหมายระเบียบ หลักเกณฑ์ของทางราชการ สร้างขวัญและกำลังใจการจงใจ หรือการอื่นใดในอนาคตที่จะเสริมสร้างและพัฒนาเจตคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมของผู้ได้บังคับบัญชา เป็นที่เรียบร้อยแล้ว นั้น

ในการนี้สำนักงานสาธารณสุขอำเภอนาหมื่น ขอรายงานสรุปผลการจัดอบรมฯ ดังกล่าว ดังนี้

๑. สรุปผลจำนวนผู้เข้าร่วมอบรม

ผู้เข้าร่วมอบรมฯ ทั้งสิ้นจำนวน ๒๓ คน

๒. วิทยากร/หัวข้อการอบรมเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

๒.๑ วิทยากร ประกอบด้วย

นายรัฐศาสตร์ ชันยอด ตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ

๒.๒ หัวข้อการบรรยาย ดังนี้

- วินัยข้าราชการ
- โทษทางวินัย

สรุปเนื้อหาสาระ

วินัยข้าราชการ

ในการบริหารราชการของประเทศไทย ข้าราชการพลเรือนซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลบริหารราชการ เป็นกลไกหลักสำคัญที่จะนำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ประเทศชาติ จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ข้าราชการพลเรือนจะต้องทำตนให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาของประชาชน โดยการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นข้าราชการที่ดีอยู่ในระเบียบวินัยของข้าราชการ ตั้งใจปฏิบัติราชการด้วยความเอาใจใส่ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปโดยเรียบร้อยและเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น หากข้าราชการพลเรือนไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการอยู่ในระเบียบวินัยอันดี นอกจากจะทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของความเป็นข้าราชการแล้ว ยังทำให้ประชาชนขาดความเชื่อถือศรัทธาในรัฐบาล อันจะส่งผลกระทบต่อความเสียหายมาสู่ระบบราชการ ประเทศชาติและประชาชนโดยส่วนรวมด้วย วินัยข้าราชการ

พลเรือนจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีและข้าราชการพลเรือนทุกคนจะต้องรักษาวินัยโดยเคร่งครัดอยู่เสมอ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อห้ามหรือไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติทางวินัยตามที่บัญญัติไว้ ย่อมถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยและจะต้องได้รับโทษตามที่กำหนดไว้ แต่เป้าหมายของวินัยข้าราชการพลเรือนมิได้อยู่ที่การลงโทษแต่เพียงอย่างเดียวควรมุ่งในด้านส่งเสริมสร้างและพัฒนาเพื่อให้ข้าราชการพลเรือนมีวินัยที่ดีด้วย

ความหมายของ "วินัย"

คำว่า "วินัย" ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Discipline เป็นเครื่องควบคุมพฤติกรรมของคนอย่างหนึ่ง ซึ่งใช้สำหรับคนในแต่ละหมู่แต่ละเหล่าผู้มีการกิจในลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่จะต้องยึดถือปฏิบัติ

ลักษณะของวินัย อาจมองเห็นได้ในหลายแง่มุม เช่น

มอง "วินัย" ในแง่รูปลักษณ์ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของ "วินัย" ไว้ ๒ ลักษณะ คือ ลักษณะหนึ่ง หมายถึง "ข้อปฏิบัติ" ซึ่งเป็นการมองที่ปทัสถาน (Norm) ที่กำหนดไว้ อีกลักษณะหนึ่ง หมายถึง "การอยู่ในแบบแผน" ซึ่งเป็นการมองที่พฤติกรรม (Behavior) ของคน

การมองวินัย ในแง่รูปลักษณ์นี้ ทำให้มองเห็นวิธีสร้างวินัยว่ามีอยู่ ๒ ทาง คือ สร้างปทัสถาน (Norm) โดยกำหนดข้อปฏิบัติทางหนึ่งและสร้างพฤติกรรม (Behavior) โดยสร้างปัจจัยที่เสริมสร้างวินัยอีกทางหนึ่ง

มอง "วินัย" ในแง่บทบาทการมองในแง่นี้ทำให้มองเห็นว่าวินัยของคนต่างหมู่ต่างเหล่านี้อาจไม่เหมือนกันอาจแตกต่างกันตามบทบาทภารกิจของแต่ละหมู่เหล่า เช่น วินัยสงฆ์ก็อย่างหนึ่ง วินัยทหารก็อย่างหนึ่ง วินัยข้าราชการพลเรือนก็อย่างหนึ่ง วินัยข้าราชการครูก็อีกอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ เป็นไปตามแบบ ของคนในหมู่เหล่านั้น ๆ ซึ่งการพิจารณาความผิดทางวินัยต้องพิจารณาตามแบบของคนแต่ละหมู่แต่ละเหล่า การกำหนดบทวินัยก็ต้องกำหนดให้เหมาะสมกับแบบของคนแต่ละหมู่แต่ละเหล่า

มองวินัยในแง่การใช้บังคับ เมื่อนำ "วินัย" มาใช้บังคับกับคน จะมีคำกล่าวถึงพฤติกรรมของคนอยู่ ๒ อย่าง คือ "ผิดวินัย" หรือ "ไม่ผิดวินัย" อย่างหนึ่ง "มีวินัย" หรือ "ไม่มีวินัย" อีกอย่างหนึ่ง ถ้ากล่าวว่าเป็น "ผิดวินัย" หรือ "ไม่ผิดวินัย" คำว่า "วินัย" จะหมายถึง "ข้อปฏิบัติ" หรือ "ข้อห้าม" ที่กำหนดไว้เป็นปทัสถานแห่งความประพฤติสำหรับคนในหมู่เหล่านั้น คือ ไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติหรือข้อห้ามทางวินัย

ถ้ากล่าวว่าเป็น "มีวินัย" หรือ "ไม่มีวินัย" คำว่า "วินัย" จะหมายถึง "ลักษณะเชิงพฤติกรรม" ที่คนปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติ หรือไม่ฝ่าฝืนหรือฝ่าฝืนข้อห้ามทางวินัยที่กำหนดไว้เป็นปทัสถานแห่งความประพฤติสำหรับคนในหมู่เหล่านั้น การมอง "วินัย" ในแง่การใช้บังคับนี้ จะมุ่งไปที่การพิจารณาความชั่วความดี หรือความผิดความชอบของคน

บทบัญญัติของวินัยข้าราชการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๓ หมวดที่ ๖ เกี่ยวกับเรื่องวินัยและการรักษาวินัย ได้กำหนดลักษณะวินัยข้าราชการไว้ทั้งที่เป็นข้อปฏิบัติและข้อห้าม โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ เกียรติและศักดิ์ศรี ตลอดจนความเชื่อถือของประชาชน และกำหนดลักษณะการกระทำผิดที่มีสภาพก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตลอดจนกำหนดบทลงโทษแก่ผู้กระทำวินัยไว้ตามสภาพแห่งความร้ายแรงของการกระทำผิด

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า **วินัยข้าราชการ** หมายความว่า กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับหรือแบบแผน ความประพฤติที่กำหนดให้ข้าราชการพึงควบคุมตนเอง และควบคุมผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้ประพฤติหรือปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจนให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับแก่บุคคลทั่วไป

ความหมายของ "การรักษาวินัย"

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายของคำว่า "รักษา" ไว้ ๔ อย่าง คือ ระวัง ดูแล ป้องกัน และเยียวยา เมื่อนำความหมายของคำว่า "รักษา" มาใช้กับการรักษาวินัยข้าราชการ ก็จะอธิบายความหมายของ "การรักษาวินัยข้าราชการ" ได้ว่า หมายถึง

๑. การที่ข้าราชการแต่ละคน "ระวัง" ไม่กระทำความผิดวินัย
๒. การที่ผู้บังคับบัญชา องค์กร ผู้เกี่ยวข้อง และสังคม "ดูแล" เสริมสร้างและพัฒนาให้ข้าราชการมีวินัย
๓. การที่ผู้บังคับบัญชา องค์กร ผู้เกี่ยวข้องและสังคม "ป้องกัน" มิให้ข้าราชการกระทำความผิดวินัย
๔. การที่ผู้บังคับบัญชา องค์กร และผู้เกี่ยวข้อง "เยียวยา" โดยดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการที่กระทำความผิดวินัย

ดังนั้น การรักษาวินัยข้าราชการให้ได้ผลจะต้องเริ่มต้นจากตัวข้าราชการเอง ผู้บังคับบัญชา องค์กร ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย ร่วมมือกันโดยดำเนินการทั้งระวัง ดูแล ป้องกัน และเยียวยา ควบคู่กันไปตามลักษณะสถานการณ์ที่เหมาะสม จึงจะบรรลุผลตามที่ต้องการ

ในเรื่องวินัยและการรักษาวินัยข้าราชการ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้มีการปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องวินัยและการรักษาวินัยไว้ในหมวดที่ ๖ โดยบัญญัติแตกต่างจากพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่เป็นหมวดที่มีการเปลี่ยนแปลงไม่มากในเนื้อหา ซึ่งจะมีการบัญญัติลักษณะของการกระทำความผิดทางวินัยเพิ่มขึ้นบ้าง ส่วนที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งหมดในหมวดนี้คือรูปแบบ ซึ่งจะบัญญัติส่วนที่เป็นบทวินัยไว้ในสองลักษณะ คือ กำหนดเป็น "ข้อปฏิบัติ" ทั้งปวงไว้ในมาตรา ๘๒ ซึ่งเป็นการกำหนดว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญจะ "ต้อง" ปฏิบัติในเรื่องใดบ้าง เช่น ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และเที่ยงธรรม (มาตรา ๘๒ (๑)) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบของทางราชการ มติคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ(มาตรา ๘๒ (๒)) เป็นต้น เป็นการประมวลข้อที่ต้องปฏิบัติไว้ในมาตราเดียว คือ มาตรา ๘๒ แล้วเรียงบทบัญญัติที่ต้องปฏิบัติดังกล่าวไว้ในแต่ละอนุมาตรา และมีการเพิ่มเติมบทวินัยที่เป็นหลักการใหม่ อันถือเป็นสาระสำคัญประการหนึ่ง คือ บทบัญญัติในมาตรา ๘๓ (๔๙) ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศตามที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ.

ซึ่งบทบัญญัติในเรื่องวินัยที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๒ ดังกล่าว ส่วนใหญ่ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนทุกฉบับที่ผ่านมาจะบัญญัติบทวินัยแต่ละเรื่องไว้ในแต่ละมาตรา มิได้บัญญัติรวมไว้ดังเช่นที่ปรากฏในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๓ นี้คือการบัญญัติกฎหมายที่เปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบเดิมที่ข้าราชการพลเรือนสามัญรับรู้ด้วยความเคยชินมาตลอดเวลาที่อ้างอิง ศึกษา หรือรับรู้เกี่ยวกับเรื่องวินัยข้าราชการซึ่งเคยบัญญัติไว้ เรื่องใดเป็นบทวินัยตามมาตราใดก็จะบัญญัติให้ปรากฏไว้ในลักษณะที่เรียกได้ว่า "จับในตัว" ในแต่ละมาตราและลักษณะของการกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงในเรื่องนั้นๆ ซึ่งพิจารณาจาก "ความเสียหาย"ของทางราชการก็จะต่อเนื่องอยู่ในวรรคสองหรือวรรคสามของเรื่องและมาตรานั้น ๆ

จากบทบัญญัติในมาตรา ๘๒ ว่าด้วยการกำหนด "ข้อปฏิบัติ" ให้ข้าราชการพลเรือนสามัญถือปฏิบัติในลักษณะที่ต้องกระทำดังกล่าวแล้ว บทบัญญัติในมาตรา ๘๓ ซึ่งเป็นมาตราถัดไป ก็บัญญัติบทวินัยไว้ในลักษณะที่เป็น "ข้อห้าม" โดยกำหนดว่า ข้าราชการพลเรือนสามัญต้อง "ไม่กระทำการ" ใดอันเป็นข้อห้ามดังต่อไปนี้ จากนั้นก็บัญญัติข้อห้ามไว้ในอนุมาตราต่าง ๆ ต่อไปในรูปแบบเดียวกับที่บัญญัติเป็นข้อปฏิบัติไว้ในมาตรา ๘๒ ดังที่กล่าวมาแล้ว

ดังนั้น เมื่อได้กำหนดรูปแบบใหม่ในการร่างเกี่ยวกับเรื่องวินัยและการรักษาวินัยไว้ในลักษณะ "องค์กรวม" ทุกเรื่องรวมอยู่ในมาตราเดียว แยกเฉพาะอนุมาตราตั้งที่ปรากฏในมาตรา ๘๒ และมาตรา ๘๓ แล้ว มาตรา ๘๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ก็ได้บัญญัติเกี่ยวกับกรณีกระทำผิด วินัยอย่างร้ายแรงรวมไว้ในลักษณะเช่นนั้นด้วย คือ บทบัญญัติว่าด้วยกรณีที่เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงทุก กรณี จะประมวลไว้ในมาตรา ๘๕ เรียงอนุมาตราไป

ข้อกำหนดวินัย

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๖ ได้บัญญัติข้อกำหนดวินัยให้ ข้าราชการพลเรือนยึดถือเป็นแบบแผนในการควบคุมประพฤติ ดังนี้

มาตรา ๘๐

"ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาวินัยโดยกระทำการหรือไม่กระทำการตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้โดยเคร่งครัดอยู่เสมอ

ข้าราชการพลเรือนสามัญปฏิบัติราชการในต่างประเทศนอกจากจะต้องรักษาวินัยตามที่ได้บัญญัติไว้ในหมวดนี้ แล้วต้องรักษาวินัย โดยกระทำการหรือไม่กระทำการตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.ด้วย"

จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าว ข้าราชการพลเรือนทุกคนจึงจำเป็นต้องรับทราบข้อกำหนดวินัยตาม มาตราต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการรักษาวินัยหรือประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นข้าราชการที่ดี และสำหรับผู้มีหน้าที่ ปฏิบัติงานวินัยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจให้ลึกซึ้งเพราะเป็นพื้นฐานที่จะต้องนำไปใช้วินิจฉัยให้เป็น การถูกต้อง

ผู้ซึ่งอยู่ในบังคับที่จะต้องรักษาวินัยและรับผิดชอบทางวินัยตามกฎหมายนี้ ต้องเป็นผู้มีฐานะ เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญจะนำมาลงโทษทางวินัยไม่ได้

สำหรับกรณีข้าราชการพลเรือนสามัญที่ปฏิบัติราชการในต่างประเทศนั้นนอกจากจะต้อง รักษาวินัยตามที่ได้บัญญัติไว้ในหมวดนี้แล้ว ยังจะต้องรักษาวินัยโดยกระทำการหรือไม่กระทำการตามที่กำหนด ไว้ในกฎ ก.พ. อีกด้วย

มาตรา ๘๑

"ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ"

โดยที่ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข ดังนั้น ข้าราชการซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐจึงต้องสนับสนุนการปกครองในระบอบดังกล่าวด้วยความ บริสุทธิ์ใจ หากข้าราชการผู้ใดกระทำการในลักษณะที่เป็นการไม่สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขด้วยความบริสุทธิ์ใจ ก็จะมีผลผิดตามมาตรา ๘๑ ซึ่งเป็นความผิดวินัย อย่างไม่ร้ายแรง และหากถึงขนาดเป็นผู้ไม่เสียใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วยความบริสุทธิ์ใจแล้วถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ขาด คุณสมบัติทั่วไปที่จะรับราชการตามมาตรา ๓๖ ก.(๓) และจะต้องถูกดำเนินการสั่งให้ออกจากราชการเพราะ ขาดคุณสมบัติทั่วไป ตามมาตรา ๑๓๐ (๓)

มาตรา ๘๒

"ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องกระทำการอันเป็นข้อปฏิบัติ ดังต่อไปนี้"

(๑) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริตและเที่ยงธรรม

ความซื่อสัตย์สุจริต มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้เป็นข้าราชการ เนื่องจากประเทศจะ เจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงได้ก็เพราะข้าราชการ ไม่เบียดบังหาประโยชน์จากราชการ

"ราชการ" หมายถึง งานของประเทศ

"หน้าที่ราชการ" หมายถึง งานที่อยู่ในความรับผิดชอบของข้าราชการโดยตรง ซึ่งได้แก่หน้าที่ซึ่งเกิดขึ้นตามกฎหมายว่าด้วย การปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และกฎหมายที่ให้อำนาจไว้โดยเฉพาะ

"ซื่อสัตย์" คือ การปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา ไม่คดโกง หรือไม่หลอกลวง

"สุจริต" คือ การปฏิบัติด้วยความตั้งใจดี และชอบด้วยทำนองคลองธรรม

"เที่ยงธรรม" คือ ปฏิบัติโดยไม่ลำเอียง (เลือกปฏิบัติให้แก่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นการเฉพาะ)

ข้าราชการมีหน้าที่ราชการในเรื่องใด พิจารณาได้ดังนี้

๑. กฎหมายหรือระเบียบ ที่กำหนดให้ตำแหน่งใดมีหน้าที่ในเรื่องใด เช่น ระเบียบว่าด้วยพัสดุ กำหนดให้ข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นผู้มีอำนาจในการสั่งซื้อ สั่งจ้าง ผู้นั้นก็จะมีหน้าที่ราชการตามระเบียบนั้น เป็นต้น

๒. มาตรฐานกำหนดตำแหน่ง ที่ ก.พ. ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของงานในแต่ละตำแหน่ง ตลอดจนลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติเป็นกรอบกว้างๆไว้

๓. การมอบหมายของผู้บังคับบัญชา ที่ให้ปฏิบัติงานอื่นนอกเหนือจากลักษณะงานตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่งแต่อยู่ภายในอำนาจหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา

๔. โดยพฤตินัย หน้าที่โดยพฤตินัยนี้จะพิจารณาจากข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่ปรากฏว่าเพียงพอที่จะถือเป็นหน้าที่ราชการในเรื่องนั้นหรือไม่

(๒) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาลและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

การปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยปกติจะมีกฎหมาย กฎ ระเบียบหรือคณะรัฐมนตรี กำหนดหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติไว้เพื่อให้ราชการดำเนินไปได้ด้วยดีมีประสิทธิภาพ ดังนั้น หากราชการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยไม่เคร่งครัด ผ่าฝืนกฎระเบียบของทางราชการ มติของคณะรัฐมนตรี นโยบายของรัฐบาล และไม่ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการแล้ว ย่อมเป็นทางให้ราชการเกิดความเสียหายและไม่สามารถบริหารจัดการงานของราชการอย่างมีประสิทธิภาพได้ ซึ่งการกระทำผิดดังกล่าวไม่คำนึงถึงว่าจะต้องเป็นกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการขึ้นแล้วหรือไม่ ดังนั้น หากข้อเท็จจริงฟังได้ว่าเป็นการไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบแบบแผนของทางราชการแล้ว แม้ไม่เกิดความเสียหายแก่ราชการก็เป็นความผิดตามอนุมาตรานี้

(๓) ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการด้วยความตั้งใจ อุตสาหะ เอาใจใส่และรักษาประโยชน์ของทางราชการ

เป็นข้อที่กำหนดขึ้นมาเพื่อมุ่งหมายให้ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และให้เกิดผลดีหรือความก้าวหน้าแก่ราชการ โดยมุ่งหมายที่พฤติกรรมของข้าราชการที่จะต้องปฏิบัติงานด้วยความอุตสาหะ เอาใจใส่ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ราชการและผลดีเป็นสำคัญ ไม่ใช่ทำงานแบบ "เช้าชามเย็นชาม" เพียงแต่ให้เสร็จไปหรือให้พอมหมดเวลาไปวันๆ

(๔) ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการโดยชอบด้วยกฎหมาย และระเบียบของทางราชการ โดยไม่ขัดขึ้นหรือหลีกเลี่ยง แต่ถ้าเห็นว่าปฏิบัติคำสั่งนั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการ หรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ จะต้องเสนอความเห็นเป็นหนังสือทันทีเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาทบทวนคำสั่งนั้น และเมื่อได้เสนอความเห็นแล้ว ถ้าผู้บังคับ ข้าราชการยืนยงให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิม ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม

การขัดคำสั่งซึ่งจะเป็นความผิดตามอนุมาตรานี้มีองค์ประกอบ ๓ ข้อ คือ

๑. มีคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

"คำสั่ง" หมายถึง การบอกกล่าวให้กระทำหรือให้ปฏิบัติซึ่งคำสั่งของผู้บังคับบัญชาในที่นี้ไม่จำเป็นต้องเป็นหนังสือเสมอไปอาจเป็นการสั่งด้วยวาจาก็ได้

๒. ผู้สั่งเป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย

"ผู้บังคับบัญชา" หมายถึง ผู้บังคับบัญชาตามกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

กฎหมายแบ่งส่วนราชการหรือจัดตั้งหน่วยงานซึ่งก็คือผู้ที่ดำรงตำแหน่งที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นผู้บังคับบัญชา หรือผู้ซึ่งได้รับมอบอำนาจจากผู้มีอำนาจตามกฎหมายให้เป็นผู้บังคับบัญชา ทั้งนี้ต้องเป็นการมอบอำนาจตามที่กฎหมายบัญญัติให้มอบอำนาจได้ด้วย

๓. เป็นการสั่งในหน้าที่ราชการ

๔. เป็นคำสั่งที่ขัดด้วยกฎหมายและระเบียบของราชการ

๕. มีเจตนาไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ขัดชิน หรือหลีกเลี่ยง

ในการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา บทวินัยตามอนุมาตรานี้ได้เปิดโอกาสให้ผู้บังคับบัญชาสามารถขอทบทวนคำสั่งได้ หากเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชานั้นจะทำให้เสียหายแก่ราชการหรือจะเป็นการไม่รักษาประโยชน์ของทางราชการ ทั้งนี้เพื่อช่วยกันดูแลราชการ โดยผู้บังคับบัญชาจะต้องเสนอความเห็นเป็นหนังสือต่อผู้บังคับบัญชาทันที เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาได้พิจารณาด้วยความรอบคอบอีกครั้งหนึ่ง และเมื่อได้เสนอความเห็นแล้วถ้าผู้บังคับบัญชายืนยันให้ปฏิบัติตามคำสั่งเดิม ผู้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตาม

(๕) ต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้

อุทิศเวลาของตน หมายถึง การสละเวลาส่วนตัวให้แก่ราชการในกรณีที่ทางราชการมีงานเร่งด่วนที่จำเป็น ซึ่งอาจจะต้องให้ข้าราชการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการปกติ

ละทิ้งหน้าที่ราชการ หมายถึง ไม่อยู่ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ซึ่งได้แก่การไม่มายังสถานที่ที่ต้องปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือไม่มาให้ผู้บังคับบัญชามอบหมายงานให้ปฏิบัติ รวมทั้งการมายังสถานที่ราชการแล้ว ไม่อยู่ปฏิบัติงาน โดยละทิ้งไปไม่อยู่ในสถานที่ที่ต้องอยู่

ทอดทิ้งหน้าที่ราชการ หมายถึง มาปฏิบัติหน้าที่ราชการแต่ไม่สนใจเป็นธุระให้งานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จลงโดยเร็ว ปล่อยปละละเลยทำให้งานในหน้าที่ค้างคั่ง

(๖) ต้องรักษาความลับของทางราชการ

โดยที่การปฏิบัติหน้าที่ราชการในบางกรณีอาจเป็นความลับที่ไม่ควรเปิดเผยในช่วงระยะเวลาหนึ่งหรือเป็นเรื่องลับตลอดไป เนื่องจากเป็นความมั่นคงของประเทศชาติ หรือกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ หรือการบริหารบ้านเมืองซึ่งหากมีการเปิดเผยข้อเท็จจริงอันเป็นความลับออกไปก่อนเวลาที่กำหนดอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการได้ซึ่งตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้กำหนดชั้นความลับของทางราชการไว้ ๓ ชั้น ได้แก่ ลับที่สุด ลับมาก และลับ

ความลับ คือ เรื่องราวที่ไม่พึงเปิดเผย

ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดทราบความลับของทางราชการไม่ว่าจะเป็นการทราบโดยได้รู้ได้เห็นด้วยตนเอง หรือโดยทางอื่นใดและไม่ว่าผู้นั้นจะมีหรือไม่มีหน้าที่ราชการเกี่ยวกับเรื่องนั้นหรือไม่ก็ตามผู้นั้นต้องรักษาความลับนั้นไว้โดยไม่เปิดเผยให้ผู้ไม่มีหน้าที่ทราบ

(๗) ต้องสุภาพเรียบร้อย รักษาความสามัคคี และต้องช่วยเหลือกัน ในการปฏิบัติราชการระหว่างข้าราชการด้วยกันและผู้ร่วมปฏิบัติราชการ

โดยที่ข้าราชการอยู่ร่วมกันในหน่วยงาน จึงต้องมีการปฏิบัติราชการร่วมกัน หรือรับผิดชอบใน

งานแต่ละขั้นตอนต่อเนื่องกันประสิทธิภาพของงานราชการจะได้ก็ด้วยความสามัคคีในหน่วยงานซึ่งจะเป็นพลังทำให้งานก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ได้ ตรงกันข้ามหากในหน่วยงานมีการทะเลาะเบาะแว้ง หวาดระแวง ไม่รวมมือกันงานก็จะไม่เดินหรือไม่ไต่งานที่ดี ดังนั้น ข้าราชการจึงควรสุภาพเรียบร้อย พุดจาไพเราะต่อกัน รักษาความสามัคคี ไม่ทะเลาะวิวาทกัน และต้องช่วยเหลือกันในการปฏิบัติราชการ

"ผู้ร่วมปฏิบัติราชการ" ในที่นี้ หมายถึง ข้าราชการด้วยกัน และผู้อื่นที่ร่วมปฏิบัติงานด้วย เช่น ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว พนักงานราชการ เป็นต้น

(๘) ต้องต้อนรับให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรม และให้การสงเคราะห์แก่ประชาชนผู้มาติดต่อราชการเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

โดยที่ข้าราชการเป็นผู้ให้บริการแก่ประชาชนผู้มาติดต่อราชการจึงต้องให้การต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรมและให้การสงเคราะห์แก่ประชาชน ผู้มาติดต่อราชการอันเกี่ยวกับหน้าที่ของตน

การต้อนรับ ให้ความสะดวก ให้ความเป็นธรรมและให้การสงเคราะห์แก่ประชาชน จะต้องเป็นกรณีที่ประชาชนมาติดต่อราชการในหน้าที่ของข้าราชการผู้นั้น หรืออาจเป็นกรณีที่ข้าราชการออกไปปฏิบัติราชการกับประชาชนนอกหน่วยงานก็ได้ แต่มิใช่ประชาชนที่เป็นเพื่อนบ้านหรือบุคคลทั่วไป ซึ่งหากข้าราชการมีเรื่องทะเลาะวิวาทต่อกับเพื่อนบ้านก็ไม่ถือเป็นความผิดตามมาตรา

(๙) ต้องวางตัวเป็นกลางทางการเมืองในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ และในการปฏิบัติกรอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชนกับจะต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ ว่าด้วยมารยาททางการเมืองของข้าราชการด้วย

มาตรานี้เป็นการบัญญัติขึ้นโดยมีเจตนารมณ์ให้ข้าราชการมีความเป็นกลางทางการเมือง เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการประจำได้อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าพรรคการเมืองใดๆ จะเข้ามาเป็นรัฐบาลบริหารประเทศ ดังนั้น ในการปฏิบัติราชการที่เกี่ยวข้องกับการเมืองข้าราชการจะอำนวยความสะดวกให้แก่พรรคการเมืองใดเป็นพิเศษกว่าพรรคการเมืองอื่นไม่ได้ หรือจะชักชวนให้ประชาชนสนับสนุนพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองหนึ่งเป็นการเฉพาะก็ไม่ได้ แต่ในทางส่วนตัวนั้น ข้าราชการจะนิยมหรือเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดก็ได้ แต่ห้ามเป็นกรรมการพรรคการเมือง และเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง เพราะเป็นคุณสมบัติที่ต้องห้ามของการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ

นอกจากนี้ในการปฏิบัติตนของข้าราชการพลเรือนต้องปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการว่าด้วยมารยาททางการเมือง

(๑๐) ต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย

โดยที่ข้าราชการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและมีส่วนสร้างภาพพจน์ให้แก่ราชการ เมื่อข้าราชการมีความประพฤติที่เป็นที่ยกย่องชมเชยของประชาชน ประชาชนก็จะศรัทธาต่อหน่วยงานและต่อราชการโดยรวม ดังนั้น กฎหมายจึงกำหนดให้ข้าราชการต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย

การที่จะพิจารณาว่าการกระทำอย่างไรเป็นการไม่รักษาชื่อเสียงของตน และไม่รักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย นั้น มีแนวทางพิจารณา ดังนี้

๑. เป็นการกระทำที่ทำให้เสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ หมายถึง ฐานะที่ได้รับการยกย่องสรรเสริญตามตำแหน่งหน้าที่ราชการ

ข้าราชการมีตำแหน่งหน้าที่ราชการ และอยู่ในฐานะที่จะต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับฐานะที่ควรได้รับการยกย่องสรรเสริญหรือเคารพนับถือเสมอไปศรัทธาในหน้าที่ราชการ และวงศ์ชมทั่วไปตามตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน ซึ่งแต่ละตำแหน่งหน้าที่ที่อาจอยู่ในฐานะที่จะต้องรักษาเกียรติศักดิ์ของ

ตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันได้

๒. เป็นการกระทำที่สังคมรังเกียจ หรือเป็นที่รังเกียจของสังคมโดยพิจารณาจากความรู้สึกของประชาชนหรือของข้าราชการทั่วไป ซึ่งความรู้สึกของสังคมนี้อาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาได้

๓. เป็นการกระทำโดยเจตนา พิจารณาจากเจตนาที่แท้จริงในการกระทำ หากการกระทำใดเข้าลักษณะทั้ง ๓ ข้อ ดังกล่าวก็เป็นความผิดฐานไม่รักษาชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย

(๑๑) กระทำการอื่นใดตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

ปัจจุบันยังไม่ได้มีการออกกฎ ก.พ. เพิ่มเติม แต่ถ้าหากได้มีการกำหนดลักษณะการกระทำผิดเพิ่มขึ้น ข้าราชการพลเรือนสามัญก็ต้องปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. เพิ่มขึ้นด้วย

มาตรา ๘๓

ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องไม่กระทำการใดอันเป็นข้อห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) ต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา การรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้งถือว่าเป็นการรายงานเท็จด้วย

โดยที่การบริหารงานและการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชาจะต้องได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง มิฉะนั้นอาจสั่งการหรือดำเนินการเรื่องใดโดยผิดพลาดบกพร่องและราชการเสียหายได้ ข้อบังคับวินัย ในอนุมาตรานี้จึงห้ามไว้เพื่อมิให้มีการรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา

การรายงานโดยปกปิดข้อความที่ความต้องแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบถือเป็นการรายงานเท็จด้วย

การรายงาน หมายถึง การบอกเล่าเรื่องราวที่ได้ทำ ได้รู้หรือได้เห็นมาอาจเป็นการรายงานด้วยวาจาหรือด้วยลายลักษณ์อักษร (เป็นหนังสือ) โดยวิธีอื่นใดก็ได้ ซึ่งจะเป็นการรายงานเพื่อพิจารณาวินิจฉัยหรือขออนุญาต หรืออนุมัติ หรือเพื่อทราบ ก็ถือเป็นการรายงานทั้งสิ้น

การรายงานตามมาตรานี้ไม่จำเป็นต้องเป็นการรายงานเพื่อการปฏิบัติราชการตามหน้าที่หรือตามที่ได้รับมอบหมายเสมอไป อาจเป็นการรายงานในเรื่องอื่นที่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือแบบธรรมเนียมของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา หรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้รายงานก็ได้

(๒) ต้องไม่ปฏิบัติราชการอันเป็นการกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำหรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว

มาตรานี้มีจุดมุ่งหมายให้ข้าราชการเสนอเรื่องตามลำดับขั้นของผู้บังคับบัญชา เพื่อให้มีการกลั่นกรองในแต่ละขั้นตอน หากปล่อยให้มีการเสนองานข้ามขั้นตอนก็จะเกิดความสับสนได้ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ระดับล่างยังมีประสบการณ์น้อย หากเสนองานผิดพลาดบกพร่องหรือมีพฤติการณ์ปกปิดข้อเท็จจริงหรือมีพฤติการณ์ทุจริต ผู้บังคับบัญชาก็จะได้ทราบและแก้ไขได้ทันที่

กรณีจะเป็นความผิดตามอนุมาตรานี้ได้ จะต้องเข้าองค์ประกอบ ดังนี้

๑. เป็นการปฏิบัติราชการ

๒. เป็นการกระทำข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตน

๓. เป็นผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย

แต่มีบางกรณีเป็นข้อยกเว้นที่ข้าราชการอาจปฏิบัติราชการโดยกระทำการข้ามผู้บังคับบัญชาเหนือตนได้ ซึ่งก็คือ กรณีที่ผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปเป็นผู้สั่งให้กระทำหรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว

(๓) ต้องไม่อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

กรณีจะเป็นความผิดฐานอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการหาประโยชน์ได้จะต้องเข้าองค์ประกอบ ดังนี้

๑. มีตำแหน่งหน้าที่ราชการ
๒. อาศัยหรือยอมให้ผู้อื่นอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการที่ตนเองดำรงอยู่หาประโยชน์ หมายถึง สิ่งที่เป็นผลดีหรือเป็นคุณแก่ผู้รับประโยชน์อาจเป็นทรัพย์สินเงินทอง หรือการอื่นใดที่เป็นผลที่ได้ตามต้องการ เช่น ประโยชน์ในการได้สิทธิบางอย่าง หรือได้รับบริการพิเศษ เป็นต้น

ความผิดตามอนุมาตรานี้เป็น การแสวงหาประโยชน์อันสืบเนื่องจากการที่ข้าราชการ มีหน้าที่ราชการต้องปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ประโยชน์ที่ได้รับจะต้องมีส่วนสัมพันธ์กับหน้าที่ราชการของ ผู้นั้น หรือเป็นประโยชน์ที่เอื้อต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ และถึงแม้เป็นประโยชน์ที่ได้มาด้วยการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยชอบ ก็เป็นความผิดได้ เช่น เจ้าหน้าที่การทูตรับเงินและสิ่งของจากบริษัทท่องเที่ยวเป็นการตอบแทนในการอำนวยความสะดวกในการตรวจลงตราในหนังสือเดินทางเป็นพิเศษโดยบริษัทท่องเที่ยวต่าง ๆ ยินดีมอบเงินและสิ่งของให้เองเจ้าหน้าที่ผู้นี้มิได้เรียกร้องแต่อย่างใด

(๔) ต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ

ประมาทเลินเล่อ หมายถึง ไม่รอบคอบ ขาดความระมัดระวัง พลังพลอ หลงลืมในการปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือในเรื่องที่มีหน้าที่ราชการจะต้องปฏิบัติโดยไม่มีเจตนาที่จะให้เกิดความเสียหายการประมาทเลินเล่อนี้ได้ทั้งลักษณะที่เป็นการกระทำและละเว้นการกระทำ

(๕) ต้องไม่กระทำการหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาประโยชน์อันอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรมหรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

กรณีจะเป็นความผิดตามมาตรานี้ จะต้องเข้าองค์ประกอบ ดังนี้

๑. กระทำหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาประโยชน์ หมายถึง ต้องเป็นเรื่องการหาประโยชน์ โดยกระทำด้วยตนเองหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำ

๒. ผลจากการกระทำอาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม หรือเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน ข้อนี้แยกออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

(๑) อาจทำให้เสียความเที่ยงธรรม

ข้อนี้เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาจากการกระทำหรือการยอมให้ผู้อื่นกระทำการหาประโยชน์นั้นว่าเป็นทางทำให้บุคคลทั่วไปมีความรู้สึกต่อการกระทำดังกล่าวว่าอาจจะมีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความลำเอียงไม่เป็นธรรม โดยเข้าข้างผู้ที่ให้ประโยชน์ตนหรือไม่ หากเป็นดังที่กล่าวกรณี ก็ต้องด้วยองค์ประกอบข้อนี้ โดยไม่จำเป็นต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่าให้เกิดความไม่เที่ยงธรรม หรือปฏิบัติโดยลำเอียงขึ้นแล้ว

(๒) อาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน

มีหลักในการพิจารณาเรื่องเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการเช่นเดียวกับมาตรา ๘๒ (๓๐) ดังได้กล่าวมาแล้ว

(๖) ต้องไม่เป็นการกรรมการผู้จัดการ หรือผู้จัดการ หรือดำรงตำแหน่งอื่นใด ที่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันนั้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

โดยที่ข้าราชการต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการ ปฏิบัติงานด้วยความอุตสาหะ เอาใจใส่ ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของทางราชการจึงต้องทุ่มเทในการปฏิบัติงาน หากปล่อยให้ข้าราชการเป็นการกรรมการ ผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือตำแหน่งอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการในห้างหุ้นส่วนหรือ

บริษัท ก็จะทำให้ข้าราชการไปทู่เมเทให้กับกิจการของเอกชนนั้น และปฏิบัติราชการอย่างไม่เต็มที่ กฎหมายจึงบัญญัติข้อห้ามในเรื่องนี้ไว้

การพิจารณาว่าตำแหน่งใดมีลักษณะงานคล้ายคลึงกันกับตำแหน่งกรรมการผู้จัดการหรือผู้จัดการนั้น เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น เช่นกรรมการผู้อำนวยการ หรือผู้อำนวยการ มีลักษณะงานและหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกันกับกรรมการผู้จัดการหรือผู้จัดการหรือไม่ ถ้าคล้ายคลึงกันก็ต้องห้าม และที่บัญญัติไว้เช่นนี้ก็เพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยงกฎหมายด้วยการใช้ชื่อให้ผิดเพี้ยนหรือแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงแต่ลักษณะงานและหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน

ตามมาตรา ๓๖๓ ไม่ได้ห้ามการเป็นกรรมการ หุ้นส่วน ผู้ถือหุ้น หรือที่ปรึกษาในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ดังนั้น ข้าราชการจึงเป็นกรรมการ หุ้นส่วน ผู้ถือหุ้น หรือที่ปรึกษาในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทได้ แต่อย่าละทิ้งหน้าที่ราชการหรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการหรืออำนาจหน้าที่ราชการไปหาประโยชน์ เป็นต้น

(๗) ต้องไม่กระทำการอย่างใดที่เป็นการกลั่นแกล้ง กดขี่หรือข่มเหงกันในการปฏิบัติราชการ

โดยที่ข้าราชการต้องอยู่ร่วมกันในหน่วยงานและปฏิบัติราชการร่วมกัน ประสิทธิภาพของราชการจะดีได้นั้นนอกจากจะต้องมีความสามัคคีระหว่างกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติหน้าที่ราชการแล้วยังจะต้องไม่กลั่นแกล้ง กดขี่ หรือข่มเหงกันในการปฏิบัติราชการด้วย

กลั่นแกล้ง หมายถึง หากความไม่ดีใส่ให้ หากอุบายให้ร้ายโดยวิธีต่างๆเช่น แกล้งใส่ความ

กดขี่ หมายถึง ข่มให้อยู่ในอำนาจตน ใช้อำนาจบังคับเอาแสดงอำนาจเอา

ข่มเหง หมายถึง ใช้กำลังรังแก แกล้ง ทำความเดือดร้อนให้

(๘) ต้องไม่กระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

การล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศเป็นการกระทำลักษณะหนึ่งที่แยกออกมาจากการประพฤติชั่ว ทั้งนี้เนื่องจากทางราชการต้องการมุ่งเน้นให้ข้าราชการได้มีความระหนักในเรื่องนี้เป็นพิเศษเพราะการกระทำดังกล่าวสร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่เพื่อนร่วมงาน และเป็นทางให้มีการใช้อำนาจหน้าที่ราชการข่มเหงรังแกกัน อีกทั้งยังเป็นการทำลายภาพพจน์ชื่อเสียงอันดีงามของข้าราชการ โดยได้กำหนดพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ไว้ในกฎ ก.พ. เพื่อให้ข้าราชการได้ถือปฏิบัติหากข้าราชการผู้ใดกระทำการในลักษณะที่กำหนดไว้ก็จะเป็นความผิดวินัยตามอนุมาตรา

(๙) ต้องไม่ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงประชาชนผู้ติดต่อราชการ

ดูหมิ่น หมายถึง สบประมาท ดูถูก เหยียดหยามทำให้อับอาย เสียหาย การดูหมิ่นอาจกระทำด้วยวาจาหรือกิริยาท่าทางอย่างอื่นก็ได้

เหยียดหยาม หมายถึง ดูหมิ่น ดูถูก หรือรังเกียจ โดยกดให้ต่ำลง เช่น เหยียดคนเป็นสัตว์

กดขี่ หมายถึง ข่มให้อยู่ในอำนาจตน ใช้อำนาจบังคับเอา แสดงอำนาจเอา

ข่มเหง หมายถึง ใช้กำลังรังแก แกล้ง ทำความเดือดร้อนให้

ประชาชนผู้ติดต่อราชการ หมายถึง ประชาชนที่ติดต่อราชการกับหน่วยงานของตน ซึ่งอาจเป็นการติดต่อทางโทรศัพท์ เป็นต้น หรือการออกไปปฏิบัติงานยังท้องที่นอกหน่วยงานที่ได้

(๑๐) ไม่กระทำการอื่นใดตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.

ปัจจุบันยังไม่ได้มีการออกกฎ ก.พ. กำหนดลักษณะการกระทำผิดเพิ่มเติม แต่ถ้าหากได้มีการออกกฎ ก.พ. ดังกล่าวแล้วข้าราชการพลเรือนสามัญจะต้องไม่กระทำการตามที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. ด้วย

มาตรา ๘๕

การกระทำผิดวินัยในลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

(๑) ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต

การที่จะผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรานี้ มีข้อที่จะต้องพิจารณา ๒ ประการ คือ

๑. ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด

หน้าที่ราชการ มีความหมายเช่นเดียวกับหน้าที่ราชการตามที่ได้กล่าวมาแล้วในมาตรา ๘๒ (๑)

การปฏิบัติหน้าที่ราชการ เป็นลักษณะการกระทำในเรื่องต่างๆ ซึ่งข้าราชการมีหน้าที่ราชการต้องปฏิบัติ เช่น เจ้าหน้าที่ศุลกากรตรวจสินค้าซึ่งนำเข้ามาประเทศแล้วรู้เห็นเป็นใจตรวจปล่อยสินค้าโดยไม่เรียกเก็บภาษี การปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้น ไม่รวมถึงการปฏิบัติในการใช้สิทธิขอเบิกจ่ายเงินที่ทางราชการให้สิทธิเบิกได้ เช่น เงินค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางไปราชการหรือเงินสวัสดิการต่าง ๆ

ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หมายถึง มีหน้าที่ราชการที่ต้องปฏิบัติแต่ไม่ปฏิบัติหรืองดเว้นไม่กระทำการตามหน้าที่โดยจงใจหรือเจตนาไม่ปฏิบัติ ไม่ใช่เรื่องพลังผลหลงลืม หรือเข้าใจผิด เช่น เป็นเจ้าหน้าที่ศุลกากรแกลังนั่งเฉยๆ ทำเป็นไม่เห็น ปล่อยให้พ่อค้านำสินค้าผ่านด่านศุลกากรโดยไม่ตรวจค้น เป็นต้น

มิชอบ หมายความว่า ไม่เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ คำสั่งของผู้บังคับบัญชา มติคณะรัฐมนตรี แบบธรรมเนียมของทางราชการ หรือตามทำนองคลองธรรม คือ ไม่เป็นไปตามทางที่ถูกที่ควร

ความเสียหาย หมายความว่ารวมถึงความเสียหายที่อาจคำนวณราคาได้ด้วย เช่น ความเสียหายแก่ชื่อเสียง

ผู้หนึ่งผู้ใด หมายถึง ใครก็ได้ไม่ว่าจะเป็นประชาชนหรือข้าราชการด้วยกัน

ลักษณะความผิด "ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ"

๑) เจ้าพนักงานปกครอง ๕ ได้เพิ่มชื่อบุคคลต่างด้าวรายหนึ่งในสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านและได้รับรองรายการบุคคลของบุคคลต่างด้าวดังกล่าวในฐานะนายทะเบียน ผู้ตรวจสอบทะเบียนบ้านในต้นข้าว บ.ป. ๑ อันเป็นเท็จ

๒. ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยทุจริต

โดยทุจริต หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเอง หรือผู้อื่น

ประโยชน์ หมายถึง สิ่งที่เป็นผลดีหรือเป็นคุณ หรือผลที่ได้ตามต้องการ ประโยชน์อาจเป็นทรัพย์สินเงินทองหรือการอื่นใดที่เป็นผลที่ได้ตามต้องการ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นทรัพย์สิน เช่น ประโยชน์ในการได้สิทธิบางอย่าง หรือได้รับการพิเศษ เป็นต้น

ประโยชน์ที่มีควรได้ หมายถึง ประโยชน์ที่ไม่มีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะได้รับ

(๒) ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุอันสมควรเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการ มีความหมายเช่นเดียวกันกับมาตรา ๘๒(๕)

การที่จะผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรานี้ มีข้อที่จะต้องพิจารณา ๓ ประการ คือ

๑. ละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการ โดยไม่จำกัดเงื่อนไขเวลาอย่างน้อยเพียงใด

๒. ไม่มีเหตุผลอันสมควร ซึ่งจะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นเรื่องราวๆ ไปว่า พฤติกรรมของการละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการนั้นมีสาเหตุอย่างไร และเป็นสาเหตุที่มีเหตุผลความจำเป็นถึงขนาดที่จะต้องกระทำผิดหรือไม่เหตุผลเกี่ยวกับธุระส่วนตัวโดยปกติแล้วไม่อาจรับฟังได้

๓. เป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง หมายถึง มีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ราชการอย่างร้ายแรงและความเสียหายที่เกิดขึ้นต้องเป็นผลโดยตรงมาจากเหตุที่จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการนั้น

(๓) ละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

ละทิ้งหน้าที่ราชการ มีความหมายเช่นเดียวกับกับมาตรา ๘๒ (๕)

การที่จะผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรานี้มีข้อที่จะต้องพิจารณา ๒ ประการ คือ

๑. เป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกิน ๑๕ วัน หมายถึงการละทิ้งหน้าที่ราชการต่อเนื่องในคราวเดียวกัน โดยไม่ได้มาหรือไม่ได้อยู่ปฏิบัติหน้าที่ราชการเลยเป็นเวลาเกิน ๑๕ วัน เช่น ไม่มาปฏิบัติราชการเป็นเวลา ๑๕ วันครั้ง ขึ้นไป

๒. การละทิ้งหน้าที่ราชการไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ

คำว่า "โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร" มีหลักในการพิจารณาเช่นเดียวกับมาตรา ๘๕ (๒)

กรณีมีเหตุอันสมควร

ข้าราชการมีหน้าที่อยู่เวรรักษาสถานที่ราชการได้ละทิ้งหน้าที่ราชการ เนื่องจากเจ็บป่วยกะทันหัน จำเป็นต้องไปให้แพทย์ตรวจรักษา มิฉะนั้นจะเป็นอันตรายแก่ชีวิต เห็นได้ว่ามีเหตุผลอันสมควร ไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๘๕ (๓)

กรณีไม่มีเหตุผลอันสมควร

ละทิ้งหน้าที่ราชการเนื่องจากหลบหนีเข้าหนี หรือหลบหนีคดีอาญาสาเหตุเหล่านี้เป็นเรื่องส่วนตัวไม่อาจนำมารับฟังเห็นเหตุอันสมควรได้ เป็นความผิดมาตรา ๘๔ (๓)

คำว่า "โดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ" เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาจากพฤติการณ์ในการละทิ้งว่ามีเจตนา หรือจงใจฝ่าฝืนระเบียบของทางราชการ หรือไม่ เช่น

๑) ข้าราชการสตรีหยุดราชการไปคลอดบุตรเป็นเวลา ๔๕ วัน แล้วจึงกลับมาปฏิบัติราชการและยื่นใบลาหลังจากที่หยุดราชการไปเป็นเวลา ๔๕ วัน กรณีเช่นนี้พินิจเห็นได้ว่าข้าราชการที่คลอดบุตรนั้นมีสิทธิขอลาหยุดราชการได้และเมื่อยื่นใบลาผู้บังคับบัญชาที่ขอบที่จะอนุญาต ตามพฤติการณ์ยังถือไม่ได้ว่าเป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และยังไม่ถึงขนาดที่จะถือว่าเป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการโดยจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ พฤติการณ์เป็นเพียงไม่ถือและปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการเท่านั้น ไม่เป็นความผิดมาตรา ๘๕ (๓)

๒) ข้าราชการได้รับอนุญาตให้ลาศึกษาต่อ ณ ต่างประเทศ เมื่อครบกำหนดเวลาที่ได้รับอนุญาตให้ลาแล้ว ไม่ได้รับอนุญาตให้ลาต่อทางราชการเรียกให้กลับก็ประวิงเวลาไม่ยอมเดินทางกลับมาปฏิบัติราชการโดยไม่มีเหตุผลความจำเป็นอันเป็นการผิดระเบียบ บางรายประวิงเวลาอยู่เกินกำหนดเป็นเวลาแรมปี ถือได้ว่าเป็นการละทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุผลสมควร และโดยมีพฤติการณ์อันแสดงถึงความจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการเป็นความผิดตามมาตรา ๘๔๕ (๓)

กรณีละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกิน ๑๕ วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรและไม่กลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการอีกเลยนั้น เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งมีมติคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๒๐๕/ว.๒๓๔ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๖ ให้ลงโทษไล่ออกจากราชการ

(๔) กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติก่ออย่างร้ายแรง

กระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติก่ออย่างร้ายแรง มีหลักในการพิจารณาเช่นเดียวกับมาตรา ๘๒ (๑๐) คือ

๑. เป็นการกระทำที่ทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ

๒. เป็นการกระทำที่สังคมรังเกียจ

๓. เป็นการกระทำโดยเจตนา

มติคณะรัฐมนตรี หรือมติ ก.พ. ที่กำหนดระดับโทษเกี่ยวกับความผิดฐานประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง เช่น กรณีเบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะเดินทางไปราชการตลอดจนเงินอื่นใดที่ทางราชการให้สิทธิขอเบิกจ่ายได้ โดยทำการขอเบิกเป็นเท็จด้วยเจตนาทุจริตฉ้อโกงเงินของทางราชการ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง

กรณีทุจริตในการสอบข้าราชการที่ทำการทุจริต หรือพยายามทุจริตในการสอบแข่งขันหรือสอบคัดเลือกเพื่อเลื่อนตำแหน่ง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง

กรณีเล่นการพนันที่กฎหมายห้ามขาดพินินเอาทรัพย์สินกัน หมายถึง การพนันตามบัญชี ก. ท้ายพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. ๒๔๗๘ เช่น ไฮโล แปกเก้ เป็นต้น เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ฐานประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง

กรณีปลอมลายมือชื่อข้าราชการด้วยกันไปหาประโยชน์เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานประพฤตชั่วอย่างร้ายแรง

กรณีเกี่ยวกับการเสพของมีนมา การเสพสุรามินเมาจนไม่สามารถครองสติได้ ตามปกติแล้วเป็นเพียงความผิดไม่ถึงกับร้ายแรง แต่ในกรณีที่เสพสุราและมีพฤติกรรมอย่างอื่นประกอบที่แสดงให้เห็นความร้ายแรงแห่งกรณีอันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการอย่างยิ่ง ก็อาจเข้าลักษณะความผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานประพฤตชั่วอย่างร้ายแรงได้ เช่น เสพสุราในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการ เมาสุรา เสียราชการ เมาสุราในที่ชุมชน จนเกิดเรื่องเสียหายหรือเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ

(๕) ตูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ ช่มเหง หรือทำร้ายร่างกายประชาชน ผู้มาติดต่อราชการอย่างร้ายแรง

การตู่หมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ ช่มเหง หรือทำร้ายร่างกายประชาชน ผู้มาติดต่อราชการอย่างร้ายแรงนั้น รายละเอียดได้กล่าวไว้แล้วในมาตรา ๘๓ (๙)

(๖) กระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุกหรือโทษที่หนักกว่าจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกหรือได้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หมายถึง คดีถึงที่สุดโดยศาลพิพากษาให้จำคุกและไม่รอการลงโทษหรือยกโทษจำคุกหรือเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นโทษสถานอื่น และหมายความรวมถึงกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้จำคุกโดยอ่านคำพิพากษาลับหลังจำเลยเนื่องจากจำเลยหลบหนีด้วย

โทษที่หนักกว่าจำคุก คือ ประหารชีวิต

(๗) ละเว้นการกระทำหรือการใด ๆ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๒ หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา ๘๓ อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

มาตรา ๘๒ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดข้อปฏิบัติให้ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องกระทำการตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๘๒(๑) - (๑๑) ส่วนมาตรา ๘๓ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดข้อห้ามมิให้ข้าราชการพลเรือนสามัญกระทำการตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๘๓(๑) - (๑๑) การกระทำการหรือละเว้นการกระทำการใดที่เป็น การไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๒(๑) - (๑๑) หรือเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา ๘๓(๑) - (๑๐) จนเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ถือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงด้วย

ความเสียหาย หมายความรวมถึง ความเสียหายที่ไม่อาจคำนวณเป็นตัวเงินได้ เช่น ความเสียหายต่อชื่อเสียง หรือระบบงาน เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงหรือไม่มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

๑. ความเสียหายที่เป็นตัวเงินหรือตราค่าเป็นเงินได้ คำนึงถึงความมากน้อยตามค่าของเงินเป็นสำคัญ เช่น เสียหาย ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เห็นได้ว่าเสียหายอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ไม่มีข้อกำหนดตายตัวว่าจำนวน

เท่าใดจึงจะถือว่าเป็นความเสียหายอย่างร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง เปิดช่องให้ผู้มีอำนาจหน้าที่ใช้ดุลพินิจได้ตามควรแก่กรณี

๒. ความเสียหายที่ไม่อาจคำนวณราคาได้ เป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นเรื่องๆ ไปโดยคำนึงถึงว่าเป็นกรณีที่เกิดความเสียหายต่อภาพพจน์ชื่อเสียงโดยรวมของทางราชการหรือต่อการบริหารราชการอย่างร้ายแรงหรือไม่

(๘) ละเว้นการกระทำหรือระงับการใดๆ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๐ วรรคสอง และมาตรา ๘๒(๑๑) หรือฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา ๘๓ (๑๐) ที่มี กฎ ก.พ. กำหนดให้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

เป็นการบัญญัติไว้เพื่อกาลภายหน้า ในกรณีที่น่าจะมีการละเว้นการกระทำหรือระงับการใดๆ อันเป็นการไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๘๐ วรรคสอง และมาตรา ๘๒(๑๑) หรือฝ่าฝืนข้อห้ามมาตรา ๘๓ (๑๐) ที่มี กฎ ก.พ. กำหนดให้เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงเกิดขึ้น

โทษทางวินัย

กรณีข้าราชการพลเรือนกระทำผิดวินัยจะต้องได้รับโทษทางวินัย เว้นแต่มีเหตุอันควรงดโทษตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๗ การดำเนินการทางวินัยซึ่งโทษทางวินัยได้กำหนดไว้ในมาตรา ๘๘ โดยมี ๕ สถาน ดังต่อไปนี้

๑. ภาคทัณฑ์
๒. ตัดเงินเดือน
๓. ลดเงินเดือน
๔. ปลดออก
๕. ไล่ออก

ข้อควรรู้เกี่ยวกับวินัยข้าราชการ

๑. ความผิดทางวินัยไม่มีอายุความ แม้จะกระทำผิดวินัยไว้นานเท่าใด หากตรวจสอบพบก็สามารถดำเนินการทางวินัยและลงโทษได้เสมอ

๒. การลงโทษทางวินัยต้องดำเนินการตามกระบวนการทางกฎหมาย เช่น ต้องมีการสอบสวนการแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบ และให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

๓. ผู้สั่งลงโทษต้องเป็นผู้บังคับบัญชาซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๗

๔. สภาพการเป็นข้าราชการ กรณีจะเป็นความผิดวินัยจะต้องกระทำผิดในขณะที่เป็นข้าราชการ จะนำเหตุที่เคยกระทำผิดก่อนเป็นข้าราชการมาลงโทษทางวินัยไม่ได้

เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน และวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ของหน่วยงาน

ผลประโยชน์ทับซ้อน หมายถึง สภาวะการณ์หรือข้อเท็จจริงที่บุคคลไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการ พนักงานบริษัท หรือผู้บริหารซึ่งมีอำนาจหน้าที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหน้าที่ที่บุคคลนั้น รับผิดชอบอยู่ และส่งผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งการกระทำนั้นอาจจะเกิดขึ้นอย่างรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว ทั้ง เจตนาและไม่เจตนา และมีรูปแบบที่หลากหลายไม่จำกัดอยู่ในรูปของตัวเงินหรือทรัพย์สินก็ได้ อาทิ การแต่งตั้งพรรคพวกเข้าไปดำรงตำแหน่งในองค์กรต่างๆ ทั้งในหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และบริษัท จำกัด บุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจให้ญาติพี่น้องหรือบริษัทที่ตนมีส่วนได้ส่วนเสียได้รับสัมปทาน หรือผลประโยชน์จากทางราชการโดยมิชอบ ส่งผลให้บุคคลนั้นขาดการตัดสินใจที่เที่ยงธรรม เนื่องจากยึด

ผลประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก ผลเสียจึงเกิดขึ้นกับประเทศชาติ การกระทำแบบนี้เป็นการกระทำที่ผิดทาง จริยธรรมและจรรยาบรรณ

การวิเคราะห์ความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เป็นระบบในการบริหาร ปัจจัย และควบคุมกระบวนการ ปฏิบัติงานเพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการ ปฏิบัติงานที่ อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน จึงหมายถึงกระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยง ที่เป็นระบบในการบริหารปัจจัย และควบคุมกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิด ความเสียหายจากการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน หรือความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และ ผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

ความรู้เกี่ยวกับ ผลประโยชน์ทับซ้อน จึงหมายถึงความทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และ ผลประโยชน์สาธารณะที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ กล่าวทั้งเป็นสถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ ของ รัฐมีผลประโยชน์ส่วนตนอยู่และได้ใช้อิทธิพลตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเพื่อให้เกิดประโยชน์ ส่วนตัว โดยก่อให้เกิดผลเสียต่อผลประโยชน์ส่วนรวม มีหลากหลายรูปแบบไม่จำกัดอยู่ในรูปแบบของตัวเงิน หรือ ทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงผลประโยชน์อื่นๆ ที่ไม่ใช่ในรูปตัวเงินหรือทรัพย์สินมีลักษณะ ๗ ประการ ดังนี้

๑. หาผลประโยชน์ให้ตนเอง คือ การใช้อำนาจหน้าที่เพื่อตนเอง เช่น ข้าราชการใช้อำนาจหน้าที่ให้ บริษัทตัวเองได้งานรับเหมาจากรัฐ หรือฝากลูกหลานเข้าทำงาน เป็นต้น
๒. รับผลประโยชน์ คือ การรับสินบนหรือรับของขวัญ เช่น เป็นเจ้าพนักงานสรรพากรแล้วรับเงินจาก ผู้ มาเสียภาษี หรือเป็นเจ้าหน้าที่จัดซื้อแล้วรับไม้กอล์ฟเป็นของขวัญจากร้านค้า เป็นต้น
๓. ใช้อิทธิพล เป็นการเรียกผลตอบแทนในการใช้อิทธิพลในตำแหน่งหน้าที่ ส่งผลที่เป็นคุณแก่ฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งอย่างไม่เป็นธรรม
๔. ใช้ทรัพย์สินของทางราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตน เช่น การใช้รถยนต์ หรือคอมพิวเตอร์ราชการ ทำงานส่วนตัว เป็นต้น

ผลประโยชน์ส่วนตน มี ๒ ประเภท คือ ที่เกี่ยวกับเงิน และที่ไม่เกี่ยวกับเงิน

๑. ผลประโยชน์ส่วนตนที่เกี่ยวกับเงิน ไม่ได้เกี่ยวกับการได้มาซึ่งเงินทองเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวกับการ เพิ่มพูน ประโยชน์หรือปกป้องการสูญเสียของสิ่งที่มีอยู่แล้ว เช่น ที่ดิน หุ้น รวมถึง การได้มาซึ่งผลประโยชน์ อื่นๆ ที่ไม่ได้อยู่ในรูปตัวเงิน เช่น ส่วนลดของขวัญ หรือของที่แถมใจไมตรีอื่นๆ

๒. ผลประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวกับเงิน เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว หรือกิจกรรมทางสังคม วัฒนธรรมอื่น ๆ มักอยู่ในรูปความลำเอียง อคติ เลือกที่รักมักที่ชัง • หน้าที่สาธารณะ ของผู้ที่ทำงานให้ภาครัฐ คือ การให้ความสำคัญอันดับต้นแก่ประโยชน์สาธารณะ • ผลประโยชน์สาธารณะ คือประโยชน์ของชุมชน โดยรวม ไม่ใช่ผลประโยชน์บุคคล และ กลุ่มคน

ผลประโยชน์ทับซ้อน มี ๓ ประเภท คือ

ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง ทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและสาธารณะเกิดขึ้น

๑. ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เห็น เป็นผลประโยชน์ทับซ้อนที่คนเห็นว่ามี แต่จริงๆ อาจไม่มีก็ได้ถ้า จัดการผลประโยชน์ทับซ้อนประเภทนี้อย่างขาดประสิทธิภาพ ก็อาจนำมาซึ่งผลเสียไม่น้อยกว่าการ จัดการ ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง

๒. ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เห็น เป็นผลประโยชน์ทับซ้อนที่คนเห็นว่ามี แต่จริงๆ อาจไม่มีก็ได้ถ้า จัดการผลประโยชน์ทับซ้อนประเภทนี้อย่างขาดประสิทธิภาพ ก็อาจนำมาซึ่งผลเสียไม่น้อยกว่าการ จัดการ ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง

๓. ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เป็นไปได้ ผลประโยชน์ส่วนตนที่มีในปัจจุบันอาจจะทับซ้อนกับ ผลประโยชน์สาธารณะได้ในอนาคต

การกระทำที่อยู่ในข่ายประโยชน์ทับซ้อน

๑. รับผลประโยชน์ คือ การรับสินบนหรือรับของขวัญ เช่น เป็นเจ้าพนักงานสรรพากร แล้วรับเงิน จากผู้มา เสียภาษี หรือเป็นเจ้าหน้าที่จัดซื้อแล้วไปรับไม้กอล์ฟจากร้านค้า เป็นต้น

๒. ใช้อิทธิพล เป็นการเรียกผลตอบแทนในการใช้อิทธิพลในตำแหน่งหน้าที่เพื่อส่งผลที่ เป็นคุณแก่ ฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งอย่างไม่เป็นธรรม

๓. ใช้ทรัพย์สินของนายจ้างเพื่อประโยชน์ส่วนตน ได้แก่ การใช้รถราชการ เป็นต้น ๖.๔ ใช้ข้อมูลลับของราชการ เช่น รู้ว่าราชการจะตัดถนน แล้วรีบชิงไปซื้อ ที่ดินหน้าไว้ก่อน

๔. รับงานนอก ได้แก่ การเปิดบริษัทหากินซ้อนบริษัทที่ตนเอง ทำงาน เช่น เป็นพนักงานขายแอบ เอาสินค้าตัวเองมาขายแข่ง หรือเช่นนักบัญชีที่รับงานส่วนตัวจนไม่มีเวลาทำงานบัญชีในหน้าที่ให้ราชการ

๕. ทำงานหลังออกจากตำแหน่ง เป็นการไปทำงานให้ผู้อื่นหลังออกจากงานเดิม โดยใช้ความรู้หรืออิทธิพลที่เดิมมาชิงงาน หรือเอาประโยชน์โดยไม่ชอบธรรม เช่น เอาความรู้ในนโยบาย และ แผนของหน่วยงานรัฐไปช่วยหน่วยงานเอกชนหลังเกษียณ

แนวทางการปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ยึดหลักธรรมาภิบาล

๑. หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ ยอมรับของสังคม ไม่เลือกปฏิบัติ และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎข้อบังคับเหล่านี้

๒. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกัน โดยมีการให้และการรับข้อมูล ที่สะดวกเป็นจริง ทันการณ์ ตรงไปตรงมา มีที่มาที่ไปที่ชัดเจนและเท่าเทียม มี กระบวนการตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

๓. หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมคิด ร่วม เสนอความเห็น ในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของท้องถิ่น รวมไปถึงการร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบต่อผลของการกระทำนั้น

๔. หลักความรับผิดชอบตรวจสอบได้ ได้แก่ เป็นการสร้าง กลไกให้มีผู้รับผิดชอบ ตระหนักในหน้าที่ ที่มีต่อสังคม ใส่ใจการแก้ปัญหาในสังคม เคารพในความเห็นที่แตกต่าง และกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

๕. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

๖. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม สำนึกในหน้าที่ของตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต จริ่งใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย และเคารพในสิทธิของผู้อื่น

ปฏิบัติตาม ค่านิยมของข้าราชการ ดังนี้

๑. มีศักดิ์ศรี (ยึดมั่นในความถูกต้อง สุจริต เทียบธรรม)
๒. ขยันตั้งใจทำงาน บริการ/แก้ไขปัญหาประชาชน
๓. มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม
๔. รู้ทันโลก ปรับตัวทันโลก ตรงกับสังคม
๕. มุ่งเน้นประสิทธิภาพ (คุณภาพ ดชนี ประเมินผล)
๖. รับผิดชอบต่อผลงาน ประชาชน
๗. มีใจ/การกระทำเป็น ประชาธิปไตย (มีส่วนร่วม โปร่งใส)
๘. มีผลงาน มุ่งเน้นผลงาน เพื่อประโยชน์สุข ของประชาชน

การปฏิบัติตนในเบื้องต้นที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐสามารถกระทำได้ มีดังนี้

- ทำงานตามหน้าที่อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ
- ทำงานตามหน้าที่ตามกรอบและมาตรฐานทางจริยธรรม
- ระบุผลประโยชน์ทับซ้อนที่ตนเองมีหรืออาจจะมีและจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
- ให้ความสำคัญอันดับต้นแก่ผลประโยชน์สาธารณะ มีความคาดหวังว่าเจ้าหน้าที่ต้องจำกัดขอบเขตที่ประโยชน์ส่วนตนจะมามีผลต่อความเป็นกลางในการทำหน้าที่
- หลีกเลี่ยงการตัดสินใจหรือการทำหน้าที่ที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
- หลีกเลี่ยงการกระทำ กิจกรรมส่วนตนที่อาจทำให้คนเห็นว่าได้ประโยชน์จากข้อมูลภายใน
- หลีกเลี่ยงการใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือทรัพยากรของหน่วยงานเพื่อประโยชน์ส่วนตน
- ป้องกันข้อครหาว่าได้รับผลประโยชน์ที่ไม่สมควรจากการใช้อำนาจหน้าที่
- ไม่ใช่ประโยชน์จากตำแหน่งหรือข้อมูลภายในที่ได้ขณะอยู่ในตำแหน่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาอนุมัติให้เผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอนาหมื่น www.ssonamuen.com

(นายรัฐศาสตร์ ชันยอด)

นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ